

Program przygotowania do sakramentu bierzmowania

Wstęp

Troska o katechezę należy do wszystkich członków Kościoła. Na pierwszym miejscu rodzice mają obowiązek formować dzieci w wierze i praktyce życia chrześcijańskiego. Wspomagać mają ich w tym duchowni oraz z wierni świeccy, głównie katecheci. Katecheza realizuje się w szkole, ale nie może się obejść bez środowiska rodziny i parafii. Na poziomie szkoły nie można osiągnąć ostatecznego celu katechezy jakim jest doprowadzenie katechizowanych do spotkania z Jezusem, zjednoczenia z Nim, a nawet do głębokiej z Nim zażyłości.

Katecheza ściśle złączona jest z sakramentami wtajemniczenia, które urzeczywistniają się najskuteczniej w parafii. Powyższe założenia wymagają współdziałania środowisk: rodziny, szkoły i parafii. Ze względu na to, że pierwszoplanowym miejscem katechezy jest parafia, nauczanie religii w szkole domaga się uzupełnienia o katechezę parafialną, szczególnie w odniesieniu do katechezy przedsakramentalnej. Spotkania formacyjne w przygotowujące do przyjęcia sakramentu bierzmowania nie powtarzają nauczania religii w szkole, lecz je uzupełniają, zwłaszcza w funkcji wtajemniczenia i wychowania.

Kandydaci do sakramentu bierzmowania

Kandydatem zdatnym do przyjęcia sakramentu bierzmowania jest każdy i tylko ten, kto został ochrzczony, a nie był bierzmowany. Sakramentu bierzmowania należy udzielać chrześcijanom w pobliżu wieku rozeznania. Przyjmuje się, że może być to młodzież gimnazjalna uczęszczająca do IX klasy.

Miejsce formacji

Kościół jako miejsce przygotowania do sakramentu bierzmowania: "Katecheza przed bierzmowaniem powinna także starać się obudzić zmysł przynależności do Kościoła Jezusa Chrystusa, zarówno do Kościoła powszechnego, jak i wspólnoty parafialnej. Na tej ostatniej spoczywa szczególna odpowiedzialność za przygotowanie kandydatów do bierzmowania". Do sakramentu bierzmowania dopuszcza proboszcz lub wyznaczony przez niego kapłan. Katecheta w szkole nie przygotowuje bezpośrednio i nie jest osobą dopuszczającą do sakramentu bierzmowania.

Osoby odpowiedzialne za formację

Przygotowanie odbywa się w trzech środowiskach: rodzinie, szkole i parafii. Osobami odpowiedzialnymi za przygotowanie są przedstawiciele tych środowisk:

- rodzice kandydatów do bierzmowania,
- duchowni pracujący w Misji Polskiej w Niemczech.

Sposób przygotowania

1. Kandydat składa pisemną prośbę o przyjęcie na kurs przygotowawczy zawierającą dane personalne (imię i nazwisko kandydata, adres zamieszkania, telefon, data i miejsce urodzenia, imiona rodziców, szkoła, imię i nazwisko katechety szkolnego) i świadectwo chrztu świętego (data chrztu, numer aktu chrztu, nazwa i adres parafii chrztu); w późniejszym terminie także: imię z bierzmowania, imię i nazwisko świadka bierzmowania.
2. Kandydat uczestniczy we Mszy świętej w każdą niedzielę.
3. Rodzice kandydatów (niepełnoletnich), uczestniczą w konferencjach.
4. Kandydaci biorą udział w katechezie przygotowującej do przyjęcia sakramentu bierzmowania– wg ustalonego (corocznie) grafiku.
5. Kandydaci uzyskują pozytywną ocenę z nauki religii w szkole i zaliczają w terminie wyznaczonym przez kapłana prowadzącego wyznaczony zakres wiedzy religijnej.
6. Kandydaci uczestniczą w rekolekcjach adwentowych, wielkopostnych i w liturgii Triduum Paschalnego.

7. Kandydaci i w miarę możliwości rodzice (zachęca się całą wspólnotę parafialną) przed bierzmowaniem uczestniczą w Nowennie do Ducha Świętego.
8. Młodzież uczestniczy w nabożeństwach różańcowych, roratach, drodze krzyżowej oraz majowych i czerwcowych.

Treści katechezy

Treści działań katechetycznych wynikają z celów katechetycznych i skorelowane są z treściami nauki religii w szkole. Tematyka spotkań dla katechezy parafialnej w gimnazjum według podanych propozycji:

I rok pracy: Wielkość człowieka stworzonego przez Boga

- Być stworzonym przez Boga - szansa czy ograniczenie?
- Miejsce Boga w życiu człowieka.
- Wiara w Boga - szansą czy zagrożeniem człowieka?
- Udział w nowym stworzeniu.
- Nowy człowiek.
- Nowy świat.
- Łączenie w życiu wiary i wiedzy.
- Zaufać i powierzyć się Bogu, to...

II rok pracy: Życie w społeczności

- Zostałem ochrzczony - powierzony społeczności wierzących.
- Jako ochrzczony żyję dla społeczności ludzkiej.
- Udział w życiu społecznym: służba i miłość na wzór Jezusa.
- Sens troski o sprawy społeczne.
- Społeczność Kościoła i moje w niej miejsce.
- Odpowiedzialność za siebie w Kościele.
- Odpowiedzialność za społeczność Kościoła.
- Kościół domowy, Kościół parafialny.

III rok pracy: Na drodze do dojrzałości

- Dojrzałość i jej przejawy.
- Dlaczego bierzmowanie?
- Wiara źródłem dojrzewania człowieka.
- Treść wyznawanej przez chrześcijan wiary: Wiara w Boga Ojca, Syna i Ducha.
- Jezus ośrodkiem dziejów świata i człowieka.
- Jezus wnosi nowy sposób patrzenia na dzieje świata i człowieka.
- Przejawy życia wiary: życie sakramentalne i życie modlitwy.
- Bierzmowanie sakramentem wiary.
- Bierzmowanie sakramentem uzdalniającym do odpowiedzialności.
- Aby godnie i odpowiedzialnie przyjąć sakrament bierzmowania.
- Co daje wierzącemu sakrament bierzmowania?
- Co dalej, po przyjęciu sakramentu bierzmowania?
- Uczyć się przejmować odpowiedzialność za...
- Pozostawać świadkiem.

Czas formacji

Zgodnie z dokumentami katechetycznymi przygotowanie do sakramentu bierzmowania powinno trwać przez trzy lata nauki w gimnazjum. Wyodrębnia się przygotowanie dalsze, bliższe i bezpośrednie.

Przygotowanie dalsze obejmuje całość katechizacji począwszy od rodzinnej, poprzez katechezę przedszkolną i w szkole podstawowej.

Przygotowanie bliższe obejmuje dwa pierwsze lata nauki w gimnazjum.

Trzeci rok rozpoczyna bezpośrednie przygotowanie do przyjęcia sakramentu bierzmowania .

Ostatnim etapem jest przygotowanie młodzieży do uczestnictwa w liturgii sakramentu bierzmowania. Należy zapoznać młodzież z przebiegiem liturgii i przygotować do aktywnego i świadomego uczestnictwa (zapoznać z odpowiedziami, pieśniami...).

Trzy etapy przygotowania

Całość trzyletniego przygotowania winna dokonać się na trzech etapach:

- I. Pierwszy etap ewangelizacyjny ma doprowadzić do obudzenia wiary, której zadatek otrzymaliśmy na chrzcie św. Cechą charakterystyczną procesu ewangelizacji jest głoszenie orędzia Chrystusa, który osobiście zwraca się do człowieka i zaprasza go do wspólnoty. Orędzie to, jeśli ma wywołać odzew w młodym człowieku, nie może mieć charakteru przekazu prawd wiary, lecz raczej świadectwa ludzi wiary. Otaczający świat może się młodym wydawać bardzo daleki od Boga, Ewangelia zaś niemożliwą do realizacji, a przygotowanie do bierzmowania tylko trudnym obowiązkiem poprzedzającym sam sakrament. Rok pracy duszpasterskiej winien zakończyć się obrzędem gotowości podjęcia przygotowania wyrażonej na piśmie do Księdza Proboszcza. Jest to obrzęd liturgiczny szczególnie ważny w całej inicjacji – uświadomienie sobie wspólnoty Kościoła, roli Biskupa następcy apostołów, proboszcza działającego w Jego imieniu i miejsca każdego chrześcijanina we wspólnocie Kościoła.
- II. Drugi etap katechizacyjny ma na celu pogłębienie świadomości przynależenia do wspólnoty Kościoła i zadań spoczywających na każdym chrześcijaninie. Ma więc charakter formacyjny – zarówno formacji intelektualnej, jak i wspólnotowej. Tematyka tego roku jest ściśle związana z programem II klasy gimnazjalnej (Jezus działa i zbawia). Katecheza tego roku winna doprowadzić młodego człowieka do całościowego spojrzenia na życie i jego problemy, a jeszcze bardziej wyposażyć go w umiejętności ich rozwiązywania z Ewangelią w rękę. Nie wystarczy więc przeprowadzenie kilkunastu katechez, poznanie katechizmu i odpytanie z jego opanowania. Katecheza powinna doprowadzić do przeżycia syntezy łaski wiary z codziennością. Podstawą katechetycznego pogłębienia jest Katechizm Kościoła Katolickiego, który ukazuje nam cztery filary życia chrześcijańskiego: Credo, Liturgię, Dekalog i Modlitwę. W sakramencie bierzmowania akcent katechizacji pada na ukazanie Kościoła w jego różnych przejawach. Ze względu na zagubioną rolę rodziny i rodziców w przygotowaniu do bierzmowania należałoby właśnie zwrócić uwagę na rodzinę - Kościół Domowy. Jeśli młody człowiek odnajdzie swoje miejsce i rolę w rodzinie, analogicznie będzie mógł odnaleźć je w parafii, diecezji i świecie. Prawzorem takiej formacji eklezjalnej jest formacja grupy apostołów przez Chrystusa. Ten wzorzec każe nam doprowadzić do formacji realizowanej w małych grupach. Pozostaje on tymczasowo jedynie jako postulat ze względu na brak dostatecznej liczby formatorów.
- III. Trzeci rok mistagogiczny ma charakter wprowadzający w poszczególne etapy sakramentu dojrzałości chrześcijańskiej. Stawia sobie za zadanie nie tylko doprowadzenie do dnia przyjęcia sakramentu bierzmowania, ale otwarcia się młodzieży na owocne działanie Ducha Świętego także i po jego przyjęciu. Jest to okres pewnego wyciszenia się, rozmodlenia, przeżycia prawdziwego spotkania z Chrystusem w sakramencie pokuty i pojednania, pełnego przeżywania Eucharystii. Okres ten jest pisaniem przez młodych nowych „dziejów apostołskich” w swoim życiu.

Termin bierzmowania

Po całościowym przygotowaniu, może być udzielany młodzieży uczęszczającej na zajęcia przygotowujące sakrament bierzmowania.

Uroczystość bierzmowania

Bierzmowanie jest uroczystością całej wspólnoty parafialnej. Dlatego przygotowanie całej wspólnoty parafialnej dokonuje się przez kazania na Mszach świętych niedzielnych i modlitwę w intencji przystępujących do tego sakramentu itp. Należy zachęcać wiernych, aby jak najliczniej przybyli na uroczystość bierzmowania.

Liturgia sakramentu bierzmowania powinna być przygotowana zgodnie z "Obrzędami bierzmowania". Należy zaangażować do poszczególnych funkcji liturgicznych nie tylko młodzież, ale także ich świadków, rodziców i nauczycieli.

Bierzmowani powinni uczestniczyć w obrzędzie bierzmowania w uroczystym, odświętnym stroju.

Świadkowie sakramentu bierzmowania

Ze względu na ścisły związek bierzmowania z pozostałymi sakramentami wtajemniczenia chrześcijańskiego, zaleca się, aby świadkami bierzmowania byli rodzice chrzestni. Należy zachęcić, aby dla chłopców świadkami

byli ojcowie chrzestni, a dla dziewcząt – matki chrzestne. Świadkiem bierzmowania zamiast rodziców chrzestnych może być inna osoba, która przyjęła wszystkie sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego, jest praktykująca i prowadzi życie według zasad wiary. Świadcami bierzmowania nie mogą być rodzice .

Załącznik 1:

Zakres wiedzy religijnej jaką powinni posiadać kandydaci do bierzmowania:

1. Mały katechizm: Modlitwa Pańska, Pozdrowienie Anielskie, credo, dziesięć przykazań bożych, pięć przykazań kościelnych, przykazanie miłości, siedem sakramentów świętych, warunki sakramentu pokuty i pojednania, dary ducha świętego, cnoty teologiczne, cnoty kardynalne, główne prawdy wiary, siedem grzechów głównych, akty wiary, nadziei, miłości i żalu, Anioł Pański
2. Fenomen religii: pojęcie, pochodzenie, największe religie świata;
3. Pismo Święte: autorstwo, natchnienie, powstanie, przekłady, języki oryginalne, podział biblii, główne myśli;
4. Prawdy wiary: jeden Bóg w Trójcy Osób, Bóg stwórca i jego stworzenia, Jezus Chrystus, Maryja matka Jezusa, Kościół, eschatologia;
5. Moralność chrześcijańska:
 - a. Zasady ogólne: prawo boskie i ludzkie, łaska, sumienie i jego formacja, grzech, nawrócenie i pokuta;
 - b. Zasady szczegółowe: życie z Chrystusem w Kościele, życie i zdrowie człowieka, powołanie do życia w rodzinie, życie społeczne
6. Życie religijne chrześcijanina:
 - a. Liturgia: rok liturgiczny, kult Matki Bożej i świętych, święta nakazane i czas pokuty
 - b. Sakramenty: wtajemniczenia chrześcijańskiego, uzdrowienia, w służbie komunii;
 - c. Celebracje liturgiczne: sakramentalia, pogrzeb chrześcijański;
 - d. Modlitwa chrześcijańska: czym jest, formy, rozumienie „Ojcze Nasz”
7. Rys historyczny Kościoła – ekumenizm – sekty.

Załącznik 2:

Tematyka spotkań katechetyczno-liturgicznych

Tematy według podręcznika „*Jezus prowadzi i zbawia*”:

- Jesteśmy w drodze.
- Jestem chrześcijaninem - jestem dzieckiem Bożym i przyjacielem Jezusa.
- Wybór imienia.
- Liturgia pokutna w okresie Adwentu.
- Wyrzekam się szatana, grzechu i każdego zła.
- Przekazanie Symbolu Wiary i Modlitwy Pańskiej.
- Liturgia pokutna w okresie Wielkiego Postu.
- Triduum przed bierzmowaniem.

Tematy według podręcznika „*Wypłyn na głębie*”:

- Eucharystia.
- Nabożeństwo Słowa Bożego.
- Nabożeństwo odnowienia przyrzeczeń chrzcielnych,
- Nabożeństwo wręczenia krzyży.
- Nabożeństwo dopuszczenia do sakramentu bierzmowania.
- Liturgia sakramentu bierzmowania.
- Eucharystia po przyjęciu sakramentu bierzmowania.

Tematy według podręcznika „*Gdy Duch Święty zstąpi na was...*”:

- Katecheza wprowadzająca – omówienie warunków do przyjęcia sakramentu dojrzałości chrześcijańskiej.
- Chrzest święty – nowe narodzenie.
- Wolność i odpowiedzialność – stoję przed wyborem.
- Dialog z Bogiem – modlitwa.
- Biblia – słowo życia.

- Kościół – wspólnota Ludu Bożego.
- Pojednanie z Bogiem – sakrament pokuty.
- Eucharystia – wewnętrzne pojednanie i umocnienie oraz komunია z Bogiem i braćmi.
- Sakrament bierzmowania.

Załącznik 3:

Literatura pomocnicza

1. Gdy Duch Święty zstąpi na was..., Warszawa 2003.
2. Katechizm do bierzmowania, Ełk 1994.
3. Obrzędy bierzmowania według pontyfikału rzymskiego, Katowice 1975.